

XXIII Valtakunnalliset haavapäivät – Vastuuna haavat

ARTIKKELI KOULUTUSTAPAHTUMAN SISÄLLÖSTÄ

Laura Tossavainen | Artikkelit | 3.2.2020
PHHYKY, Päijät-Hämeen keskussairaala, Sisätautien vuodeosasto 31-32

XXIII VALTAKUNNALLISET HAAVAPÄIVÄT – VASTUUNA HAAVAT, MESSUKESKUS HELSINKI

Laura Tossavainen

Sairaanhoitaja, amk

PHHYKY, Päijät-Hämeen keskussairaala

Sisätautien vuodeosasto 31-32

Aika: 30. – 31.1.2020

Paikka: Messukeskus, Helsinki

Järjestäjä. Suomen Haavanhoitoyhdistys ry

Minulla oli ilo ja kunnia saada osallistua kolmen vuoden tauon jälkeen valtakunnallisille haavapäiville, jotka järjestettiin 23.kerran. Paikkana toimi Helsingin Messukeskuksen kokousmaailma Siipi, joka tarjosivat mainiot puitteet tapahtumalle tammikuun 2020 viimeisinä päivinä. Ilman Suomen Haavanhoitoyhdistys ry:n apurahaa tapahtumaan osallistuminen olisi jäänyt tänäkin vuonna väliin.

PÄIVÄ 1.

Valtakunnallisille haavapäiville osallistuminen ei ollut itsestäänselvyys apurahasta huolimatta. Aamuruuhkassa teknisistä ongelmista kärsivä veturi oli ensi alkuun myöhässä ja lopulta jätti Tikkurilaan, joka on Lahdesta saapuessa ennen Pasilaa. HSL lähiliikenteen turvin matka jatkui hieman aikataulusta jäljessä pelipaikoille. Itselleni epätyypillisesti olin onneksi lähtenyt hyvissä ajoin liikenteeseen, joten rekisteröityminen ja aamupala onnistuivat ajallaan ennen valtakunnallisten haavapäivien avausta.

Tapahtuma oli jälleen kerran rakennettu nerokkaasti yleisestä yksityiseen. Saimme Lea Pulliaisen pitämän tervetulo puheen jälkeen siirtyä suoraan kuulemaan Suomen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä viestiä ja tulevaisuuden visiota. Ajatuksia herättävän Katri Makkosen puheenvuoron ja kansallisesti merkittävän avausesityksen jälkeen pohdittiin Leena Bergin vaikuttavan esityksen keinoin haavojen kustannuksia ja haastettiin ottamaan vastuuta potilaiden pompottelun sijaan. Esiin nostettiin johtaminen ja henkilöstö, kannustettiin osaamisesta ja henkilökunnan hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Yhteenvedona kustannusten osalta nousivat painopisteen siirtäminen entistä enemmän ennaltaehkäisyyn ja peräänkuulutettiin yhteisen tahtotilan muodostamista. Tässä yhteydessä en voi olla vapaasti siteeraamatta ”ammattilaiset tekee ammattilaisten hommia” lausahdusta luennoitsijalta.

Kolmantena ohjelmanumerossa oli Sari Maunu aiheenaan *Haavanhoitotuotteiden hankinta ja kilpailutus*, joka lisäsi käsitystä prosessista kokonaisuutena. Aamupäivän luentojen sarjan täydensi Teea Salmi aiheellaan *Haavapotilaiden systemaattinen tutkiminen ja rakenteellinen kirjaaminen*, jonka aikana käytiin läpi merkittäviä yksityiskohtaisia esimerkkejä ja ajankohtaisia nostoja myös hoitotyön näkökulmasta. Dokumentoinnin merkitys, oikeiden asioiden kirjaaminen sekä yhteiset käytänteet, termit ja mittarit. Haavan mittaamisen perusteet kerrattiin, haavan kuvaamisen todettiin yleistyneen. Laajalti tiedossa oleva potilastietojärjestelmien toimivuus nousi esiin pohdinnoissa, joissa esiteltiin TAYS Haavarekisteriä ja väläyteltiin Valtakunnallisen haavarekisterin tulevaisuudennäkymästä.

Aamupäivän tiiviin luentosarjan tauotti lounas ja näyttelyyn tutustuminen. Näytteilleasettelijoita tuntui olevan mukana runsaasti, jopa enemmän kuin aiemmin. Huomioni kiinnittyi leikkimielisen kilpailun asemesta näytteilleasettelijoihin tutustumiseen, sillä mukana oli itselle monia vieraampia edustajia ja yrityksiä. Ensimmäisen päivän tauon aikana pääsin puoleenväliin näytteilleasettajissa, sillä halusin osallistua ePosterit -tilaisuuteen, joka olikin mielenkiintoinen sessio. Harmikseni ePosterit eivät ihmetyksekseni keränneet suurta suosiota ja paikalle ilmestyi vain kourallinen ihmisiä. Kaikki kolme esitystä olivat erittäin mielenkiintoisia, mutta ensimmäisestä esityksestä *Asenteet ja arvot haavojen hoidossa osana sairaanhoitajien haavanhoidon osaamista* olisin mieluusti kuullut lisää. Viimeisenä Esa Soppi piti oman ePosterit esityksensä *Kudosten muodonmuutos – keskeinen tekijä painehaavojen synnyssä ja ehkäisyssä*, joka toimi kauniina siltana iltapäivän aiheille.

Iltapäivän ensimmäinen esitys *Potilaan hoitoon sitouttamisesta* oli monin tavoin poikkeuksellinen ja sisälsi tärkeän sanoman, ei unohdeta ihmistä sairauden takana. Pohtiva puheenvuoro hoitovasteen parantamisesta yksinkertaisesti perustelemalla toimintaa ja välttämällä uhkakuvia. Empatia nousi monessa kohtaa esitystä esiin, jopa luennonmuistiinpanoissani. Vuorovaikutteisen ja tunteikkaan esityksen päättähti oli kuitenkin kokemustoimija, jonka avulla lähes täysi luentotila terveydenhuollon ammattilaisia riisuutui aseista ja otti avosylin vastaan erilaisen näkökulman viestin.

Seuraavat kaksi luentoa toimivat oivana jatkumona ePosterit session päätösesitykselle. Kansainvälisyyttä haavapäiville saatiin Amit Gefen luennon *Pressure ulcer aetiology* muodossa, joka runsaiden ja näyttävien tehosteiden saattelemana värittyi verkkokalvoillemme. Gefenin luentoa täydensi Uusi 2019 EPUAP/NPIAP/PPPIA painehaavojen ehkäisy- ja hoitosuositus Maarit Ahtialan toimesta. Oleellisena muutoksena päivityksessä painehaavan määritelmän muuttuminen. Lisäksi sain uutta luettavaa näiltä luennoilta lempilapsestani.

Päivän päättävänä esityksenä toimi virkistävän toiminnallisen osion jälkeen Timo Ruohoalhon *Atypical wounds, EWMA-dokumentti*. Tiiviin ja asiapitoisen luennon

pääsanomana voisi pitää, että epätyypillistä haavaa tulee aina epäillä, mikäli haava on ulkonäöltään tai sijainniltaan poikkeava, suhteettoman kipeä tai haava ei parane asianmukaiselle hoidolla 4-12 viikossa. Kroonisista haavoista joka viides haava eli noin 20% on epätyypillisiä haavoja. Tärkein diagnoosi haavasta on hyvä koepala, jota täydentävät kunnolliset esitiedot. Vauhdikkaan luennon ansiosta pysyimme osapuilleen aikataulussa, jotta vuosikokous pääsi alkamaan suunnitellusti.

PÄIVÄ 2.

”Kaikki hyvä loppuu aikanaan.” Toiseen päivään startattiin huomattavasti tiiviimmällä aikataulutuksella omalta osaltani, koska en voi sanoa olevani aamuihminen maksimoin unenmäärän aamusta. Tällä kertaa päästiin hulvattoman veturinkuljettajan lukuisten kuulutusten ja tilannekomiikan saattelemana hieman aikataulusta jäljessä aamupalalle ja päivän luennoille, mutta ilman ylimääräisiä mutkia. Päivän avaussanoissa esiteltiin Suomen Haavanhoitoyhdistyksen tulevat tapahtumat ja polkaistiin juhlavuosi toden teolla käyntiin, lisäksi edellisen päivän vuosikokouksen hallitus esiteltiin.

Aamupäivän ensimmäinen esitys *Milloin konsultoit haavahoitajaa ja milloin haavahoitaja konsultoi?* Arja Korhosen toimesta tarjoi erinomaisen muistutuksen perusasioista. Vaikea aihe pureskeltuna ja onnistumisen kulmakivet yhteen koottuna johtavat yksinkertaisuudessaan siihen, että potilas saa oikeanlaista ja suunnitelmallista haavanhoitoa. Kannustettiin konsultoimaan matalalla kynnyksellä ja käytiin erilaisia konsultoinnin muotoja läpi, unohtamatta tilanteita, jolloin haavahoitaja konsultoi.

Seuraavaksi saimme kuulla kahden haavanhoidon erityistyöntekijän asiantuntijaluennot. Sain kunnian kuulla toistamiseen ”oman yhtymän” arvostamani lääkintävahtimestarin Jarkko Kuisman luennon *Kevennys- ja kipsihoidosta*. Luennon pääsanomaksi nostaisin Valtakunnallisilla haavapäivillä monessa luennossa niin ikään esiin nousseen *potilaan hoitoon sitoutumisen*, joka toimii myös kevennysshoidon onnistumisen lähtökohtana. Ravitsemusterapeutti Minttu Niemi luennoi *Haavapotilaan ravitsemuksesta*, muistuttaen hyvän ravitsemuksen merkityksestä haavan paranemisessa. Tämän lisäksi vajaravitsemusriskin tunnistaminen (validoiduin menetelmin) on hyvä pitää mielessä ja muistaa konsultoida.

Ennen lounasta päästiin ikään kuin alkupaloina nauttimaan ennen iltapäivän luentoja Ulla Nuutisen *Haavanhoitotuotteen anatomia* luento. Keskeisenä sanomana luennosta nousi Käypä hoito -suositusta mukailleen, että parhaasta haavanhoitotuotteesta ei ole olemassa, joka parantaisi kaikki haavat. Sen sijaan on tärkeää panostaa haavanhoitotuotteiden materiaalin ja rakenteen tietämiseen, jotta tuntee eri sidosten ja materiaalien edut ja haitat. Tällöin haavanhoitotuotteiden yhdisteleminen on mahdollista ja hyödynnettävyyksensä saadaan maksimoitua. Tavoitetta ei sovi unohtaa!

Lounaan jälkeen tutustuin näytteilleasettajiin, joihin en ensimmäisenä päivänä ehtinyt perehtyä. Kaikki näytteilleasettajat tuli käytyä läpi, vaikka urakka mahdollisimman

tuntuikin. Tapasin jo entuudestaan tuttuja ihmisiä ja verkostoiduin uusien ihmisten kanssa, mikä on parasta sisällön jälkeen tällaisissa tapahtumissa.

Iltapäivällä syvennyimme kattavaan *Haavan hoitotuotteiden oikea käyttö oikealle haavalle* -luentosarjaan. Peräti seitsemän ammattilaista ammensi ammattitaitoaan ja kokemuksiaan jopa hengästyttävän tiivistähtisesti. Mervi Niskanen *Tunne tuote, jota käytät*, Tiia Repo *Aktiiviset tuotteet ilman vaikuttavaa ainetta*, Kielo Turtiainen *Aktiiviset tuotteet, joihin on lisätty vaikuttavaa ainetta*, Sari Korhonen *Bioaktiiviset haavanhoitotuotteet*, Päivi Koivisto *Passiiviset sidokset*, Päivi Mäntyvaara *Muut haavanhoitoon liittyvät tuotteet* sekä Lea Pulliainen *Alipaineimuhoidon indikaatiot ja kontraindikaatiot*. Valtakunnalliset haavapäivät päättyivät yhteenvetoon ja osallistujat lähtivät hiljalleen kotimatkalleen jälleen monia taitoja ja tietoja rikkaampana.

MITÄ VALTAKUNNALLISILTA HAAVAPÄIVILTÄ JÄI MIELEEN?

Valtakunnalliset haavapäivät vahvistivat pitkäaikaisen haaveen toteuttamista, työyhteisön toiveeseen vastaamista eli koulutuksen järjestämistä haavanhoitotuotteen valintaan liittyen. Aihe on ollut haastava tutkimustiedon puuttumisen näkökulmasta ja toisaalta aiheen laajuuden vuoksi. Päätin viimein tarttua haasteeseen ja tehdä rohkean tutkimusmatkan haavanhoitotuotteiden maailmaan inspiroiduttuani haavapäivistä.

Kuten millä tahansa koulutuspäivillä, haavapäivät toimivat monille motivaattoreina tiedonjalkauttamisessa omiin työyksiköihin. Ne ovat myös paikka, jossa haavoista innostuneet ihmiset voivat verkostoutua ja tavata "kaltaisiaan". Eikä pidä unohtaa, että haavapäivillä on mahdollisuus tarkastaa missä kohtaa yksilö etenee ammatillisesti. Aina löytyy opittavaa ja kehitettävää, mutta välillä on tarpeellista pysähtyä hetkeen ja havahtua siihen, mitä jo osaa ja missä on taitava. Vain siten voi aidosti jatkaa kehitystä.

"Mitä enemmän tietää, sitä enemmän ymmärtää, että ei tiedä" - tämä voisi olla kauniimmin sanottu kuin vanha kunnan "tieto lisää tuskaa", koska haluan nähdä asian positiivisessa valossa. Ihmisellä ei ole tilaa kasvaa, mikäli jää kaiken negatiivisuuden alle. Sen vuoksi haavapäivillä on mitä parhain ilmapiiri tähän kaikkeen. Kahden päivän aikana voi saavuttaa monia asioita, itselleni merkittävien yksittäisten tekijä ovat olleet asiantuntijoiden luennot, jotka ovat toimineet innoittajina moniin uusiin seikkailuihin. Miten niin lyhyessä ajassa pystyy vakuuttamaan kuulijat, onko kyseessä aiheen vakuuttavuus vai kenties esiintyjän lahjakkuus. Uskallan väittää, että kokemus on useiden tekijöiden summa. Aina haavapäiville matkustamisesta, rekisteröitymisen jälkeisestä aamupalasta ensimmäiseen puheenvuoroon ja siitä aina koko haavapäivät päättävään lauseeseen. Taika, joka sitoo ihmisen kuin haavanhoitotuote hellimässä haavaa on syy miksi haavapäivät pitää kokea itse ja auttaa palaamaan aina uudestaan ja uudestaan.

MITÄ HYÖTYÄ VALTAKUNNALLISISTA HAAVAPÄIVISTÄ OLI OMAA TYÖYKSIKKÖÄ AJATELLEN?

Erityisesti toisen päivän sisällön osalta sain hyödynnettyä haavapäivien antia omassa työyksikössäni, käyttäen keskeistä sanomaa opintojeni kehittämistehtävän toteutuksessa. Valtakunnalliset haavapäivät pääsivät kokonaisuutena merkittäväksi osaksi kehitystehtäväni koulutuksen orientaatio osiota. Uskon, että tänä vuonna osasin tuoda useampia asioita ja kokonaisuuksia esiin jo pelkästään mahdollisuudesta käyttää tietoa monipuolisesti ja jakaa sitä ikään kuin yhdellä kertaa.

Laajassa tiedonjakamisessa on kuitenkin aina olemassa riski, että vain vähän tietoa saadaan jaettua eteenpäin. Se riski oli otettava, koska pääasiallisena tavoitteena oli istuttaa työyksikköön innostuksen siemen, jolla saataisiin kasvatettua haavanhoidon osaamisen versoja. Uuden kasvun myötä hälvenisivät kaikki tarpeeton; epäilyksen ja ennakkoluuloisuuden asenteet, kenties pelot ja epätoivo ajan riittävydestä sekä luottamattomuus omaan osaamiseen. Se antaisi tilaa ottaa uutta tietoa vastaan ja kehittää omaa osaamistaan ravinteikkaammassa kasvuympäristössä.

Omia osastotunteja työyksikössäni on aina ollut mahdollista järjestää yksittäisistä aiheista, esimerkiksi kaikkea aina dokumentoinnista ravitsemukseen. Haavapäivien sisällön ja kehittämistehtävän koulutuksen ansiosta tähän toivottavasti riittää innostusta myöhemmin järjestettävistä pienemmistäkin kokonaisuuksista. Pahin viholliseni tässä lienee aika, ehtiikö innostuksen siemen pilaantua ennen seuraavaa kertaa.

Haluan ajatella, että tieto yhdistettynä käytännönharjoitteluun auttaa meitä saavuttamaan yhdessä pitkäjänteisellä työllä osaamisen kehittymistä. Edes aika tai siemenen vaurioituinen ei voi estää uusien versojen kasvattamista, sillä elämä keksii aina keinoja selviytyä. Todellinen asiantuntijuus ei perustu pelkästään monipuoliseen osaamiseen vaan taitojen kehittämiseen uutta tietoa soveltamalla. Mikäli onkin sattunut istuttamaan versokasvin ohella monimutkaisemman siemenkasvin, ei voi olla epäonnistunut.